

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Stawy Bestwina

Kod krajobrazu: 24-512.22-040

Położenie administracyjne: Gmina Bestwina, Powiat bielski;
Gmina Bielsko-Biała, Powiat Bielsko-Biała;
Gmina Czechowice-Dziedzice, Powiat bielski

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Stawy Bestwińskie jako przykład krajobrazu sztucznych zbiorników wodnych (fot. Jakub Botwina)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Stawy Bestwina
ID	1325
Kod krajobrazu	24-512.22-040
Typ, podtyp krajobrazu	6a - Sztuczne zbiorniki wodne
Typ rzeźby terenu*	G - Krajobrazy dolin
Kod mezoregionu*	512.22
Nazwa mezoregionu*	Dolina Górnej Wisły
Typ krajobrazu naturalnego*	Dolin i Obniżeń
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Tarasów nadzalewowych - akumulacyjnych: Równin tarasowych w terenach nizinnych i wyżynnych
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.7.1.c
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Doliny Wisły "Ustroń - ujście Skawy"
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	3
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Nadrzeczny łęg jesionowo-wiązowy
Kod regionu historyczno-kulturowego*	III.A.3
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Ziemia Bielsko-Bialska i Wadowicka
Położenie administracyjne	Gmina Bestwina, Powiat bielski; Gmina Bielsko-Biała, Powiat Bielsko-Biała; Gmina Czechowice-Dziedzice, Powiat bielski
Powierzchnia (ha)	295,65

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - sztuczne zbiorniki wodne, zlokalizowane w dolinie rzeki Białej, obejmujący kompleks zbiorników wodnych – tzw. Stawy Bestwińskie - złożony z ponad 90 stawów w gminie Bestwina (północna i środkowa część krajobrazu) i Komorowickie (południowa część krajobrazu). Stawy Komorowickie są najniżej położonym punktem w Bielsku-Białej na wysokości 262 m n.p.m. Całość kompleksu Komorowickiego obejmuje 18 sztucznych zbiorników wodnych docelowo przeznaczonych do hodowli ryb, z których tylko cztery są położone poza granicami miasta. Każdy ze stawów ma swoją nazwę: Staw Najmniejszy, Staw Stary Duży, Staw Zielony, Staw Kamienny, Staw Wrotny III, Staw Wrotny II, Staw Mały, Staw Bagienny, Staw Duży Pilny oraz Staw Graniczny. Kompleks Stawów Bestwińskich zaliczony jest do Obszaru Chronionego Krajobrazu "Podkęcie".

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na zachowaną czystość formy krajobrazu prowadzonej gospodarki stawowej, a także wyrazisty styl krajobrazowy (w tym fizjonomicznym i funkcjonalnym) który stanowi modelowy przykład podtypu o przewadze wartości przyrodniczych. Malowniczy krajobraz z licznymi gołbami. Dodatkowo, uzasadnieniem jest ochrona prawna (obszar chronionego krajobrazu obejmujący ponad 50% powierzchni jednostki - uzupełniający wskaźnik ekspercki).

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Krajobraz cechują wysokie walory ekologiczne. Bardzo bogaty ekosystem stawów w dolinie rzeki Białej. Bogaty ekosystem budują: plankton, nekton (np. ryby, płazy, gady), bentos (np. glony), pleuston (np. rzęsa wodna), neuston (np. grzyby) i makrofity (rośliny przytwierdzone do dna stawu). Na brzegach dominuje roślinność szuwarowa pośród, której żyją liczne gatunki ptaków wodno-błotnych: ślepowrony, bąki, bączki, perkozy zauszniaki czy czaple. Stawy są miejscem rozrodu płazów: rzekotek, kumaków, traszek, żab, ropuch czy grzebiuszek. Na brzegach zachowane fragmenty lasu łęgowego. Roślinność wysoką reprezentują zarośla wierzbowe i topolowe.

Walory kulturowe

Krajobraz o historycznym założeniu gospodarki stawowej w dolinie rzeki Białej. Początki hodowli ryb w Bestwinie sięgają czasów średniowiecznych. Gospodarka stawowa rozwija się nieprzerwanie od XV w. Krajobraz cechują wyjątkowe walory niematerialne krajobrazu - wysoka tożsamość i tradycja. Mieszkańcy pielęgnują od wielu pokoleń sposoby gospodarki rybackiej, utrzymując tradycyjny wzorzec przestrzenny kompleksów stawów z groblami, jazami i dawnym młynem. Swojskości krajobrazu dowodzi Lokalna Grupa Rybacka „Bielska Kraina” oraz Stowarzyszenie Wędkarskie „Kaniowski Karp Królewski”. Karp z gminy Bestwiny został wpisany w 2014 r. na listę produktów tradycyjnych. W północnej części Stawów Bestwińskich zlokalizowana jest kapliczka NMP Wspomożenie chorych. Ochronie krajobrazu kulturowego służył m.in. Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Bestwina na lata 2018-2022.

Fizjonomia krajobrazu

Krajobraz o bardzo zróżnicowanej, zgeometryzowanej strukturze. Stawy rozdzielone groblami, tworzą mikrownętrza krajobrazowe, natomiast cały zespół stawów stanowi rozległe wnętrze krajobrazowe (ekspozycja bierna). Pola uprawne sąsiadujące ze stawami od północnego wschodu, z uwagi na rzeźbę terenu, tj. spadek w kierunku zachodnim, stanowią przedpole widokowe na zespół stawów. Drogi i ścieżki na groblach i przy brzegu stawów stanowią element ekspozycji czynnej. Przecinająca stawy ulica Krakowska stanowi ciąg widokowy oferujący widoki na grupy stawów po stronie północnej i południowej. Drogi i ścieżki przy stawach w południowo-zachodnim fragmencie jednostki, przy brzegu stawów, oferują atrakcyjne krajobrazowo sekwencje widokowe (ekspozycja czynna). Elementem dysharmonijnym jest negatywna dominanta komina elektrowni w Bielsku-Komorowicach. Dysharmonię w krajobrazie wprowadzają też słupy i linie wysokiego napięcia, w szczególności te przebiegające przez stawy (w części południowej jednostki).

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Widok na Stawy Bestwińskie ze skarpy od strony wschodniej. Harmonijny krajobraz sztucznych zbiorników wodnych. (fot. Urszula Myga-Piątek)

ZDJĘCIE NR 2

Widok z grobli (ulica Krakowska) w kierunku północnym (po prawej PHU Promet). (fot. Urszula Myga-Piątek)

ZDJĘCIE NR 3

Widok na stawy Komorowickie kierunku południowym. W tle negatywna dominanta kominów - na elektrownię Komorowice. Na horyzoncie i Pasma Beskidów. (fot. Urszula Myga-Piątek)

ZDJĘCIE NR 4

Nieczynna cegielnia stanowiąca dominantę krajobrazową położoną na granicy krajobrazów (fot. Jakub Botwina)

ZDJĘCIE NR 5

Stawy Komorowickie stanowiące południową część kompleksu stawowego (fot. Jakub Botwina)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

